

B é t s.

Úgy értettük, hogy Tsászfár ő Felségét, a' hideg borzogatta volna ki néhány napokon *Florentziában*. — Jobban létével, a' *Szárdiniai* Király' látogatására szándékozott menni *Turinba*.

A' *Laxenburgba* ki - költözött Felségeknek 's Méltóságoknak, igen kevés mulattságok lehetett 5 vagy 6 nap, a' hideg és nedves idő miá. Örömet bé is fűtették volna szobáikat; de minthogy az épület, nyári mulató helynek van készítve: nintsenek benne kementzék: azért is tsak jó meleg köntösöket, 's ágybélieket vitettek ki magoknak *Bétsből*. — Már most kedvek telhetik: mert egészen fel - melegedett az idő, vagy két naptól fogva.

(A' Májusi hideg, igen nagy károkat tett *Német Ország*nak lok környékeiben, úgy *Tseh Országban*, 's itten *Austriában* is, a' szőlőben, a' gyümöls fákban, plántákban, 's még néhol a' vetésekben is. Ugyan ezt a' szomorú hirt vesszük *Magyar Országról* is, a' *Tsalló-Közből*; 's *Erdélyből Kolosvárról*).

A' múlt Vasárnap adta *Stuver*, az első tüzi játékját a' *Práter* erdejében. Mivel lokat ígért, 's a' nap is igen kellemetes vólt: temérdek nézői vóltak. Kinn vólt *József Föhertzeg* is. — Megfelelt *Stuver*, ígéretének tellyes erőben. A' feljövő napot, a' szép épületeket, kerteket — ezekben a' szökő kútakat, élő fákat, külömbkülömbféle színü virágokat; a' mulató, sétáló, 's egymást köszöngető személyeket, bámúlásra méltóképpen szemléltette égő ábrázolásiban. — A' melly rakétákat (lidértz) fel botsátott, hasonlítottak szépségekre nézve azokhoz, mellyeket

S s

Po.

Pozsonban erefztett vólt fel, a' Koronázás pompája alkalmatosságával.

*Blanchard*nak (Blánsár) is készen van már az új golyóbissa (ballon), 's ezen hónapnak 29-dikén szándékozik Feleségestől, a' levegő égbe fel utazni.

Ez előtt néhány napokkal költözött ki a' Ns Magyar Királyi Testörzö Sereg' Palotájából Mél. *Finta József* Úr ő Nagysága, kiről jelentettük már ez előtt, hogy (szemeinek gyengesége miatt) véget vetett, a' Ns Testörzők' Seregénél való szolgálatjának, a' melyet Obersteri Méltósággal folytatott vólt; 's Generálisi ranggal, és 2000 forint esztendei fizetéssel nyugodalomra lépett. Minek-előtte meg folytatott volna, ezen nagy érdemű Elöljárójoktól a' Nemes Testörzö Tízti Urak: Követeiket küldötték hozzája, kik vég-bútsút vennének mindnyájoknak nevekben a' Generális Úrtól. Inkább Fiak — még pedig tisztelő 's szerető Fiak bútsúztak itt édes Attyoktól; mint sem Alattvalók, a' magok rendszerént való Elöljárójoktól. — Ez alkalmatossággal, következő Verseket nyújtott bé a' Generális Úrnak egy Hadnagy Úr, maga, 's több Tízti Társainak is nevekben:

Tehát immár tölük el válsz?

Nyugodalmadra mert találsz

Kedves Tárgyunk

Fő-Hadnagyunk,

Minket el-hagyni nem szánsz!

Seregünknek édes Attya,

Melly nagy bánat szívünk hattyá,

Hogy bútsúznunk,

Kell meg válnunk,

Pennám ki nem irhattyá.

Har-

Harmitz és egy esztendeig a)
Szolgálatod, mellyet végig
Köztünk tettél
'S bé fejeztél,
Hired emelik Égig.

Jöttél bár *Márs* piattzárul b)
De még is senkinek kárul
Te nem vóltál,
Sőt aggódtál,
Kinek kinek javárul.

Vóltál köztünk mint egy *Mentor*,
Jó Leelkedben mindég bátor,
Sok Szélvélztől,
És bal kéztől,
Minket fedező Sátor.

Meg mutattad, hogy esméred
Nemzetedet, 's Nemes Véred,
Mellyért Szivünk,
Kit ígérünk,
Légyen örökös Béred.

Erdemed Generálisságot
Adott, Nékünk árvaságot;
El válásod,
Más lakásod,
Okozott szomorúságot.

Nemes Seregünknek fénye
Vóltál, szüntelen reménye,
Kegyességed
Szivességed,
Kintsünk bizott Szekrénye. c)

S s 2

a) *E' Nemes Seregnek, már első zsengéjétől fogva szolgál.*

b) *A' Ns Tsászár Huszár Seregnél, Főhadnagyi Tifztséget viselt.*

c) *A' Kassza nálla vólt, a' gazdálkodást nagy hívséggel, 's közönséges meg-elégedéssel folytatta.*

Familiád ékeisége,
 Vólt Házunknak ditsőisége,
 Grófi Párod, d)
 Szabad zárod, e)
 'S Szülöttidnek Négysége. f)
 A' hol ártatlan mulattság,
 Uralkodott hiv Barátság,
 Mind a' mellett,
 Mint is illett,
 Tudtuk hogy vagy Méltóság.
 Azért buzog Érted vérünk
 'S hogy légy, vólt kedves Vezérünk,
 Jókban örök
 István T.
 Mongya, 's egész Seregünk.

Annyira el-gyengítette a' Generális Úrnak
 érzékeny szivét, erántta bizonyított végső köte-
 lességek a' Ns Testörzö Tiszt Uraknak, hogy tsu-
 pán a' szemeiből ki gördült könnyveknek gyön-
 gyei vóltanak belső indúlatinak magyarázói. A'
 mit annakokáért, akkori nagy el-fogódása miá
 élő szóval nem tehetett: tellyesítette azt hathatós
 Írásában; melly is így következik:

*Nemes Testörzö Magyar Sereg, érdemes Hazámfiak,
 's kedves Barátim!*

Eleitől fogva kellemetes érzékenységgel ta-
 pasztaltam az Uraknak hozzám-való szíves haj-
 lan-

d) Született Gróf Brunszvik Erzsébet Asszony.

e) Bátran vehetett részt nálla minden Tiszt a'
 Társaságban, minden eröltetett tiszfrádkodás
 nélkül.

f) Négy nevendék Kisasszonyok, kiket a' termé-
 szet szépséggel, a' jó nevelés pedig sokféle töké-
 letességgel ruházott fel.

landóságát. Hogy ennek kút-feje, nem a' két-színűség és nem hízelkedés, hanem nemes gondolkodások lett légyen, elegendőképpen megbizonyították hozzám küldött bútsúzó levelek által. Nem csak örvendek, hanem felette szerentsésnek tartom magamat, hogy ezen Nemes Seregtől való meg-válásomkor, engemet, nem harag és boszszúság. nem szitok és átok, hanem áldás, nemes szívekből származott sohajtások, és nemes szemekből tsergedező könyvek kísérnek tsendes magánosságomnak 's nyúgodalmamnak helyére. Egy régi Görög Bölts Xenophon, egyedül azokat az Elöl járókat tartotta boldogoknak lenni, a' kik az alattokvalóknak nem üftökeiket, hanem szíveiket szorították markaikba. Az illyetén Elöljárók nem csak szerentsés, hanem szerentsétlen állapottyaikban, is találhatnak jó barátokra, a' kik őket nem puszta szóval, hanem valósággal is szokták vigasztalni, A' mióta ezen nemes testörző Magyar seregnek Elöljárójává lettem, szüntelen elmémben forgattam az említett Böltsnek bölts mondását, és az alattam valóknak nem nemes indulattal ellenkező szolgálai félelmet, hanem magam eránt való szeretetet igyekeztem szívekbe önteni, tudván azt, hogy az ebből folyó engedelmesség mind állandóbb mind gyökerelesebb szokott lenni az erőszakkal ki-fatsart alázatosságnál.

Ha nehánykor némely hibát tapasztaltam-is az alattam valóknak, mindjárt eszembe ötlött, hogy az el-tántorodás mindnyájunkal köz. Az Ifjú hasonló az éretlen gyümöltshöz, mellynek édesége mind addig savanyú vízzel vagyon meg-egyegetve, valameddig a' napnak hévsége vad nedvességét ki-nem főzi. A' ki az Ifjútól annyi mértékletességet kíván, mint a' mennyi vagyon egy, mind az időnek, mind a' világi gondoknak hevétől meg-éreltetett emberben, vagy maga

maga soha ifjú nem volt; vagy az ifjú heves vér tulajdonságainak meg-visgálására nintsen elegendő értelme.

Mindnyájan emberek vagyunk, 's emberi gyarlóság alá rekesztettünk. En is sem szépíteni, sem rútítani nem akarom magamat, mivel *Kútónak* bölts mondása szerént, mind kettő illetlen az okos emberhez. Hogy ha hibáztam avagy az Urak közzül valamelyiket meg-sértettem, engedelmet kérek, 's reménylem nyerek-is. Nintsen terhefőbb állapot, az Elöljáróknak hivatalánál. Ha ők a' törvények teljesítésére szorosan vigyáznak, kedvetlenséget szereznek magoknak az alattok valók előtt, ha pedig ezek iránt igen engedelmesek, elmulattyák hivatalbéli kötelelségeiket, 's hűségtelenek a' törvényekhez. A' mi engemet illet, mindenkor a' közép úton igyekeztem járni, és tiszt. viselői hivatalomat akként folytatni, hogy sem a' törvényt sem az alattam valókat meg ne sértsem. Ezt pedig nem fenyegetődző parantsolás és büntetés, hanem inkább nyájas tárgfalkodásom, 's barátságos intésem és oktatásaim által vittem végbe.

Az Egek, és tulajdon Lelkem esmérete bizonyosságaim, hogy soha, mig e' nemes Sereg-nél voltam, senkinek-is kárára lenni nem igyekeztem, tudván azt, hogy a' szeretetlenség a' természet szentséges törvényével ellenkező dolog legyen. A' midőn az alattam valóknak nem használhattam úgy, a' mint a' felebaráti szeretet tölem kívánta volna, nem jó tételre való készségem, hanem tehetségtelenségem volt annak-is az oka. Magam-is gyakorta küzködtem az irigységgel; mellyet mindazáltal nem boszszú állás, hanem inkább engedelmeségem 's magam meg-alázódása által kívántam magamról el-hárítani.

Illye.

Illyetén pályafutásom vólt 31. esztendőnek el-folyása alatt, mellyet, hogy szerentsé-
sen el-végezhettem, áldom érette az Egeket.
Áldom azért-is, hogy az Urak' nemes seregek-
nek kebeléből való ki-jövelelem után-is éppen
olly szíves hajlandósággal vagynak hozzám,
mint vóltak ennek előtte, a' midőn szoróssabb
egyefségben vóltunk egymással. Hozzám való
hívsegeket atyai tanáts-adásomnál egyébbel meg-
nem tudom jutalmaztatni. Mint eddig, úgy
ennekutánna is légyenek az Urak Fels. Királyunk-
hoz 's kedves Hazánkhoz hűségesek, Elöljá-
róiknak engedelmesek, szorgalmatosok hivata-
lokbéli kötelefségeiknek gyakorlásában, mun-
kások, nem a' hijábanvalóságnak, hanem jö-
vendőbéli szerentséjeknek keresésében. Szüntel-
en elméjekben tartsák azt, hogy virágzó ifjú-
ságok az-az arany idő, mellyben a' ki mint
vet, úgy szokott aratni —

A' meg-arattatott sárga tarlón, nehéz tel-
lyes gabona fejekre találni. — Igyekezzenek
nemes seregeknek, 's kiváltképen édes Magyar
Hazánknek dízfére lenni és nem tsak fényes
Characterek 's köntöfeik, hanem ditséretes ma-
gok viselése, és tudományaiknak öregbítése
által-is mutafsák azt-meg, hogy nemes vérből
vették légyen eredeteket, és hogy azon tárgyat,
mellynek eszközlésére az Hazától ide küldettek,
valósággal el-is akarják érni. — Hogy ha édes
Nemzetünket, önnön magokat, és engemet-is
igazán szeretnek, vegyek bé atyai hasznos
intésemet, kövessék bölcsóságokra tzelező jó ta-
nátsomat —. Ezel együtt tartsanak engemet-is
jó emlékezetekben, és hitessék-el magokkal,
hogy valamint eddig, úgy ennekutánna-is hív
baráttok lészén és marad

Bétsben Pünköft Havának
22-dik Napján 1791-dik Esztendőben

Finta József.

Magyar Ország.

Mind levél-, mind szóbeli Tudósításokból értjük, hogy *Eszterházy Antal* ő Hertzege, igen kedvére mulatja magát Feleségével, 's számos Vendégeivel együtt *Kis-Martonban* (*Sopron-Vármegyében*). Rend szerént való mulattságok abban áll, hogy seregestől ki-lovagolnak a' vadas kertbe, melly a' *Fertő* tavának mindjárt mellette fekszik. Nem marad el a' Hertzezné is a' paripázó Társaság közzül; minthogy olly derék lovagos, hogy a' tatóst is meg-ülné. — *Laxenburgból*, mellyhez valami 3 óránnyira esik csak *Kis-Marton*, azt izente *Ferentz Főhertzeg Eszterházy* Hertzegnek, hogy valamelyik nap, észre sem veszi, mikor nálla terem. Erre nézve, tétetnek is a' készülétek. De tétetnek kiváltképpen *Eszterházán*, úgymint a' hol fog bé iktattatni a' Hertzeg, *Sopron-Vármegye'* Főispányi Méltóságába. A' Béiktató, maga lessz *Leopold* jó Nádorispányunk. Meg fognak ezen jeles alkalmatosságra jelenni a' több Főhertzegek is; 's talám ő Tsászári 's Királyi Felségek is. A' pompa' napját, még meg nem irhatjuk most egész határozással.

Ns *Tólna-Vármegye'* Fő-Ispányságába, Máj. 10 dikén iktattatott bé Gróf *Aponyi Antal* ő N. ga *Simontornyán*, *Zichy Ferentz* Kir. Pohárnokmester ő Kegye. ge által. Annyi Nemesség gyülekezett öszve ezen pompára más Megyéiből is kedves Hazánknak, hogy szük vólt a' Ns Vármegyének különben igen tágas Palotája.

Mufrául iktatjuk ide, egy Méltóságnak kegyességéből, Ns *Szabolts-Vármegye'* T. Rendszerént-való Allispánnyanak (ordinarius Vitzispány) hívó Levelét, mellyet ezen folyó hónapnak 18-dikán útasított vólt Mélt. Zászlós Úr (Báró)

Splé-

Splényi Mihály Hadi Vezér (Generális) Úrhoz
Kállóból, Bétsbe.

A' Levél boritékjának tizimje ez:

„Méltóságos Zászlós Úr; *Mihálydi Splényi Mihály* Úrnak, a' Fels. R. Császár', és Apostoli Király' arany - kúltos Komornikjának, Hadi-Vezér Úrnak, és a' Nemes Magyar Királyi Test-
őrző Sereg' Második Századossának, nékem ke-
gyes Uramnak — szokott alázatos tisztelettel
ajánlom.“

Tokajon, Budán keresztül.

Hivatalbéli kötelességből.

*Bétsben, az Óftriai
Főhertzezségben.*

Maga a' Levél így következik:

„Méltóságos Zászlós Úr, Császári Királyi Komor-
nyik, Hadi Vezér Úr, és a' Nemes Magyar
Királyi Testőrző Seregnek Második Száza-
dossa !

Méltóságos Zászlós Úr, Fő Hadi Vezér' Hely-
tartója (Feldmarsallieutenant) Császári Királyi
valóságos Komornik (Camerarius), az Jeles
Mária Therésia Katonai Rendének Közép Keresztes
Vitéze (Commendator), egy Nemes Magyar gya-
log Ezerednek tulajdonos ezeres Kapitánnya, és
a' Ts. Kir. Hadi Sereg' egy Oltályának Igazgató
Vezére *Mihálydi Splényi Gábor* Úr, a' M.H. Vezér Úr'
szerelmetes Testvére, Felséges Koronás Királyunk-
tól különös Kegyelemnek jeléül, egyszersmind
pedig szélessen ki terjedett vitézi érdemeinek jutal-
mául vett Tek. *Zabólcsh (Szabolts) Vármegye* Fő
Ispányi Hivatalába lejendő bé-iktatásának idejéül
jövő Pünkösti Havának 30 dik napját *Nagy-Kálló*
Mező-Városában határozta. Ezen jeles alkalma-
tosságot hogy a' Mélt. Zászlós Úr maga Mélt.
Sze-

Személyében a' meg nevezett napon és helyen meg díszesíteni méltóztasson, a' Mélt. Zászlós Urat hivatalbéli kötelességem szerént alázatosan kérem, a' ki egyébaránt kegyességébe ajánlott, szokott alázatos tisztelettel maradtam

A' Mélt. Zászlós Úrnak, Ts. K. Komornyiknak Hadi Vezér Úrnak, és a' Ns M. K. Testőrző Sereg' 2-dik Századosának

Költ *N. Kállóban*, Sz.
György Hav. 18 dik napján
1791-dik esztendőben.

alázatos Szolgája
Szathmári Király
József, Tek. Ns
Zabolch-Vármegyé-
nek rendfőszereztvaló
All-Ispánnya m.k.

Tsak most került hozzánk e' következő
tízimű nyomtatvány:

A' Vallás' dolga, Zala (Szala) Vármegyében, a'
mostani idő-fordulatban.

Neve mihi noceat, quod nobis semper, Achivi
Profuit ingenium.

Ulysses apud Ovidium.

Nyomtattatott az okos Jámborságnál 1791.

Ebből mi, ím' e' két jeles Beszédeket kíván-
tuk ide iktatni:

Méltóságos Gróf Althann János' Zala Várme-
gyei Fő Ispány Úrnak, a' most nevezett Nemes
Vármegyének 1791-ben Febr. 22-dik napján
tartatott köz-gyülekezetében el-mondott Be-
szédje.

„Tekintetes Karok és Rendek! Nemes Me-
gyénk' Tagjai! Nagyon örvendek, hogy minapi
köz

köz Gyülekezetünk után három hónap múlva, ismét szerentsém vagyon e' gondviselésem 's igazgatásom alá bízott Nemes Megyének Tekintetes Rendjeivel együtt lennem, 's a' köz jóról együtt tanátskoznom. Ollyan óhajtott szerentsém ez nékem, mellyet nem három hónapig, de három hétig sem örömet halasztottam volna, kivált ilylen környüállásokban: De mivel kedves Hazánk' köz dolgai úgy voltak mind ekkoráig függöben, hogy Országos Gyülekezetünk tsak nem minden nap vége felé lenni láttatott; nem örömet csináltam volna egy dologból kettőt, tudván azt, hogy ha Megyénk' Küldöttjei az Ország-Gyűléséről haza érkeznek, akkor is köz - gyülekezetünk elmúlhatatlan léfzen. A' mi Vármegyénknek kiterjedése pedig, kivált hosszában, húsz, huszonkét mértföldeket foglalván magában, tsak a' ki-rendelt napnak ki-hirdetése is sok időt, és annyi időt kíván, hogy vélekedésem szerént az alatt, Küldöttjeink is meg érkezhetnének. Mivel azonban a' Ts Vármegye, már Subst. Vitze Ispány Úr' levele által maga láttatott kívánni tőlem, hogy köz gyűlést hirdettessek, nem késtem azzal tovább, hanem ímé ki - hirdettettem: és ezen ki-rendelt napon, a' Ts Rendeket feles számmal, szívem' egész örömevel egybe - gyűlve szemlélem.

Igaz ugyan, hogy ezen ki-nyílt szívvel tett jelentésemből valaki, a' ki engemet, Nemes Megyénket, 's egymáshoz való bizodalmunkat nem esmérí, úgy vélekedhetne, hogy valami kedvetlen ok indít engemet arra, hogy éppen tsak magam előlülése alatt kívánjak Gyűlést tartani, holott egész' a' kevélységig kell ditsekednem azzal, hogy Nemes Megyénknek szép tekintete vagyon más Megyebéli Atyáknfijai 's Barátink előtt is; ('hogy leg közelébb az Ország Gyűlésére küldött Követjeivel nagy mértékben ditsekedhetik; sőt ha
fza-

szabad kérkednem, tsekély személlyemmel, örö-
mömre szolgált Vármegyém' betsülete' érzése
mellett magamnak is, midőn hivatalbéli Társaim,
's Hazám' több érdemes Tagjai tapasztalhatták,
's abból talám Nemes Megyénkre is, valami kis
dísz ragaszthattak: hogy eleitől fogva mind ek-
koráig, változás nélkül, minden körülállások-
ban szám, szívemmel egészen meg egyyezett).
Ugy annyira, hogy mind Vármegyénknek díszes
vólta, mind az a' közt 's én közöttem való meg
hitt barátság, méltán bátorra tehetek engemet,
hogy akármilyen nehéz körülállásokban is, sze-
mélyes jelenlételem nélkül is, köz-gyülekezetet
hirdetteslek.

De azonban, a' már fellyebb ki tett okon
kívül, melly köz-gyülésünket méltán halaszthatta,
öszönözött engemet, egy különös, és tsak külö-
nös falaink közzé szorítandó ok arra, hogy noha
egyébaránt én is, hivatalbéli kötelességem ízerént,
az Ország Gyülésén jelen lenni tartoznám szaka-
datlanul, mindazáltal törvényes engedelem mel-
lett onnan kis korig el távozván, tulajdon elő-
ülésem alatt kívánjam folytatni tanátskozásunkat.
Ohajtanám, hogy ne volna az az ok, 's nem is
nyugszom addig, míg véghez nem víszem, hogy
ne legyen. — Ez pedig, az a' nemünémű egye-
netlenség, melly a' mint nemes, és különben
nagyon díszes Megyénkbe már mintegy belé-
rögzött; úgy addig is, míg ki irtathasson, az
válík leg nagyobb betsületünkre, ha annak to-
vább terjedésével magunkat mások szánakozására
ki nem tesszük; ez pedig annál szörnyűbb, és
siratni valóbb egyenetlenség, hogy ezt nem egyéb,
hanem a' vallásbéli külömbözés, ízetlenség, 's
viszállkodás okozza: melly szegény Hazánk-
ban, annyi rossznak vólt szülő anyja eleitől
fogva.

Ne

Ne tsudálkozzon azon senki, hogy én ezt olly érzékenyül esmerem, és ilyen nyilván ki-mondom. Elöttem áll Nemes *Vasvármegye*' példája; mert nekünk kell tudnunk, a' kik az Ud-varhoz mostanában közelebb vagyunk, mit tett az a' Nemes Megye, a' vallás' dolgában ki adott Kir. Rendelés ellen; 's mi feleletet kapott azért, hogy gántoskodott azon Köz-Bíró' ítélet-tételében, a' kit az Ország' Rendjei köz akarattal választottak, eggy ilyen nehéz dologban Birónak. Engedjék meg már most a' Ts Státusok, hadd mondok ki nyilván: hogy tudom itt is egynehány Megyebéli Tagoknak sziveket, a' kik a' hasonló félre-vonásra nem csak hajlandók voltak, hanem hozzá is készültek; tudom pedig azt is, hozzám levélben küldött nyilvánvaló panaszokból, melly nehezen esett az úgy nevezett *Protestáns* Feleknek ezen Megyénk' nem kevés számú Tagjainak, hogy a' minapi köz-gyülekezetből újj útasítást küldöttünk Követeinknek a' vallás' dolgában, országos végzés ellen, sőt a' mint protestáns Atyánkfijai állítták, első Instruktiónkal is némüképpen ellenkeze: a' minthogy azon, noha már az későn esett, több Megyék' Küldöttjei is, nem kevéssé tsudálkoztak.

Elöttem forgottak mondok mind ezek: 's tudván most is, az előre való készülleteket, 's egyszersmind azt is, hogy fővebb tárgya öszvegyülésünknek, a' törvényes Fejedelemnek megkoronázásán való örvendezés léfzen; nem akartam, hogy midőn Királyunk Országlása' kezdetét, örvendő Levelünkkel fogjuk idvözleni, akkor egyszersmind, vagy valamelly előre készültt vokсок' többségével tsinálendő kedvetlen vissza-írást tégyen Nemes Megyénk: vagy pedig tulajdon maga testében ez az eggy Egész, ez a' kis köz Társaság, mellynek nevezete mindenkor Szent, a' Tagoknak vissza-vonása miatt, olyan valami
tsu-

tsudálatos viszontagságokat szenvedjen, a' mellyek a' természeti Törvényekbe bele tanúlt szemesebb világ előtt, Nemzetünknek nagyobb gyalázatjára szolgáljanak, mint a' nagyobb Tagnak, az egész Országnek egymással ellenkező részei; mivel a' mint az öszve nem férhetés, ritkább egy kis körületben, mint a' nagy Tagban, úgy bizonynyal útálatosabb és veszedelmesebb is.

Ne gondoljon engemet senki, az ilyen nyilvánáló ki-fejezésekért, hitemmel 's szent Vallással nem gondoló embernek: szíremem én is színt úgy, vagy talám jobban, mint a' ki kellenül buzog, azt a' Hitet, mellyet születésemmel vettem; de éppen ez az, a' mi neveli bennem az ember-szíretést; éppen ez az, a' mi emlékeztet, mind ezen Ns Megye', mind az Ország' színe előtt le-tett hitemnek széntségére.

Az Isten adná, (mert mindnyájan annak híszünk, 's azt imádjuk) hogy ezt az ember-szírető, ezt a' nem személy-válogató jámbor indúlatomat közölhessem rész-szíreént példám, rész-szíreént nyájas társalkodásom által, mind azokkal, a' kik köztünk részre hajlók, 's vizálkodást szíretők vólnának. Azt fogom fő szírentsém közzé számlálni, ha ezután is barátságga — mert úgy tartom, hogy még eddig, valamint semmi részrehajlást bennem senki nem tapasztalt, úgy azt sem vetheti szímemre, hogy Vármegyém' figyelmeztességét magamra, erőltetve, vagy valamelly uralkodásképpen akartam vólna venni; azt fogom mondom, leg.főbb szírentsémnek tartani: ha ezután-is Megyém' Nemes Tagjainak velem egygyet értését, tsupa tsendességgel, állandó barátságga fogom meg-érdemleni, 's úgy lehetek Fő, és olyan Fő, mint a' ki a' tagoknak velem való egyet értése nélkül fő lenni nem akarok, 's bóldog igazgató nem-is lehetek. Egy szóval azzal kívánok Hivatalomban, mind
ad-

addig, míg azt vífelem ditsekedni; hogy ne valamelly hatalom mutatással igazgassam Megyémet, hanem szíves Barátsággal támogathassam elsőségemet 's ezzel vihelssem véghez azt is: hogy a' köztünk való akárminémű idegenség közzülünk örökösen számkivettessen, 's azt kérem a' Tekintetes Rendektől-is hogy engemet mind ezekre, hasonló magok alkalmaztatásával segítsenek.

Hagyván tehát a' Vallásbéli pert, és az abból származható kedvetlenségeknek el-igazítását, azokra, a' kikre az egész Ország bizta; 's arra a' per osztóra, a' kit a' törvény, és tulajdon magunk arra választottunk. Mi most ezen köz gyülekezetünkben mint egygy Isten' teremtsi, egy házi gazdának, egy Atyának Fijai, és tselédi; egyenlő akarattal fel-olvasván az örvendetes Hír-adást; Ditsőítsük az Istent, a' ki nekünk jó Királyt adott; örvendjünk a' Királynak, 's Levél által jelentsük örömünket: töröljük-el szívéből, a' talám rólunk-is származhatott kedvetlen vélekedéseket. Örvendjünk Nádor Ispányunknak 's jelentsük szíves örömünket, a' ki már valaha bé-töltötte, sőt Királyi vérrel ékesítette Nádor Ispánvi üres székünket. És ebbéli szíves örvendezésünk közt, kiáltunk mindnyájan: Ellyen a' Király! Ellyen a' Nádor Ispány! Ellyen a' Nemes Magyar Nemzet!

A' Substitutus Vice-Ispány Úr felelete, a' Méltóságos Gróf Fő-Ispány Úr' Örátziójára.

„ Örvendünk mi is egygyül-eggyig Méltóságos Gróf Örökös Fő-Ispány Urunk! hogy nagyon szerentsénk személyesen tisztelni Nagyságodat: 's tulajdon elől-ülése alatt köz-gyülekezetet tartani. Hála-adó szívvel meg-ismérjük, 's örök emlékezetben-is tartjuk Nagyságodnak Nemes Hazánk előtt tett érdemeit; mely.

mellyek a' mint Nemes Megyénknek nem kevés ditsőtségére szolgálnak; úgy valóban bennünk az örvendő indulatok egymással vetekednek: ha Nagyságod Hazafiúi Szívén örülnék e' forróbban, vagy azon a' betsületen, melly abból Nemes Megyénkre háromlott. Nevezetesen pedig azokat, a' miket különösebben Megyénk' halznára, 's ditsőtségére méltóztatott tselekedni Nagyságod; hogy tudni illik Nemes Ifjainkat, nem tsak a' Koronázási Pompának ékesítésében, mint egy kézen fogva útasította; hanem a' Felségnek udvarlására-is maga vezette, alázatosan köszönjük; sőt hogy azok örök emlékezetbe maradjanak jegyző könyvünkbe-is bé-iktattatni kívánjuk.

Különösen azt, a' mit maga bölts beszédében, szerezete' bizonyítására elő hozni méltóztatott Nagyságod, hogy bennünket nem valamely hatalom mutatással, hanem tsupa barátsággal méltóztatott eddig-is, 's kíván ezután is igazgatni; a' mint érzékeny szívvel meg-esmérjük, úgy különös hálá-adással emlegetni fogjuk. Az atyafiúi egygyeségről való bölts oktatását Nagyságodnak, szentnek vallyuk. És én ugyan részemről ígérém, hogy barátságja ajánlását mély tisztelettel fogadom, 's arra, hogy az hatalommá változzon, okot nem adok. A' békeséges egygyeséggel ékes indulatait pedig követni, sőt ha gyenge erőm engedi, azokkal vetélkedni igyekezem. Reménylem, hogy némelleyek felől való félelmét Nagyságodnak Nemes Megyénknek több érdemes Tagjai-is, tellyes erejek szerint megelőzni igyekeznek.

A' mi illeti a' koronázott Fejedelemhez, 's Országunk' Nádor Ispányjához-is intézendő örvendő Leveleinket, részemről, én-is olyan értelemben vagyok: hogy meg-adván már a' Koronával, a' születt Fejedelemnek a' Törv. Hatal-

Hatalmat: inkább töröljük ki szívéből azt a' gyanúságot is, a' melly a' már el-múlt környűl állások közt; benne származhatott volna: mint-fem hogy valamelly sértős, vízfíza írásokkal hozzánk való bizodalmat bontogassuk. És hogy írjunk az új Nádor Ispányunknak-is; mégpedig mivel ő Fő Hertzege már még Florentziában nyelvünket tanulni igyekezett; Magyarúl írjunk.

Tudományi Dolgok.

Belső meg illetődéssel vettük, 's nagy örömmel közöllyük az itt következő szép verseket, mellyekkel, egy, magát meg nem nevezett buzgó Hazafi, az általunk közelébb el számláltt Hazaleányait magasztallja. Meg nem tsalattatunk talám, ha a' versek' Szerzőjének, Tisztel. *Virág Benedek Fejérvári* Professzor Urat gyánítjuk:

A Magyar Nyelv' virágzását segítő Hazánk' Leányainak szenteltt Verse.

Magyar Pállás! kérlek, emeld fel fejedet,
'S töröld meg könnyektől el ázott szemedet.
Nézd, mennyi szép Lelkek mennek udvarodba,
Aldozatot vivén ditső Templomodba.
Nézd, mint ég a' temjény már szent óltárodon:
Örülly bódog fényre ki derültt napodon!

Ama' rég' *Metzénás'* áldott sirhalmából
Új Lelkeket látok ki kelni hamvából,
Kik mind a' két Magyar Haza' Tudóssait
Éleztik kegyessen, 's táplállyák Fijait.
Látták, hogy a' melly út tudós *Minervához*
Vezet, Böltességnek mennei Annyához,
Sokakat el ijjeszt durva tövissével,
Vért, sebet okozó éles tüskéjével;

T t

Meg

Meg hintik tehát azt rózsá virágokkal
Szepeink, hogy lépjünk mi bátrabb lábokkal. —

Ezt várta töletek még édes Hazátok,
Kik eddig többnyire *Mártnak* áldozatok.
Mert ennek szültetek ti csak magzatokat,
Ennek neveltetek nemes Bajnokokat;
Sőt Ti magatok is *Bellóna'* mezején
Rózsákat szedtetek tövisek' tetején.
Tanú *Egervára*, hol bátor szívetek
Mutatta, hogy vitéz asszonyi Nemetek;
És hogy Hazátokat tudgyátok szeretni,
'S kélszek vagytok néki adót is fizetni.

Múzsák! kik kofzorús Vitézink' tettiket
Énekelgettétek ditső neveiket.
Jertek! a' sok vértől gözölgő mezőről,
Adáz Gradivusnak rémitő helyéről,
Hol az emberiség nyög nyavalyájában,
'S önnön magát alig esméri magában.
Jertek, szebb Képeket *Erdély'* kebelében
Láthattok — szelid szív vér ezek' mellyében.
Tinéktek áldoznak érzékeny szívekből,
Vegyétek ez adót jó néven kezeiből.
Ottan *Palm Josefa*, *Erdélynek* díszére
Született, Gróf-Asszony, 's *Pállás'* örömére.
Ottan *Bánffy Klára*, ki özvegységében
Tsak a' szép Muzsáknak mulat seregében.
Míg *Millótnak* fenn lellz hire, 's ditsőssége,
Elni fog *Teleky Sámuel'* Hitvесе.
Mit mondgyak ezután Gróf *Vitzayné*ről
Hertzeg *Grassalkovits'* buzgó Magzattyáról?
Mit modgyak olly jeles, 's nagy ígéretéről,
'S Hazájához hajló érzékeny szívéről? —
Szép Lelkek! kívánnjuk, sokáig éllyetek,
'S gyúllaszon ezreket illy példás tüzetek.
Eddig jött énekem, 's ímé Poétáját

Meg

Meg inté *Apolló*, 's el vevé hárfáját,
„Gyenge vagy te, úgymond, magam énekelem
Érdemes Leányit Hazádnak!“ — — —

Költ a' szöke Duna' mellyékén, 1791. esztend.
Májusban.

Említettük nem régiben, hogy amaz érdemes
iffjú tudós Hazánkfia *Engel* Úr, közlötte volt
velünk, saját tapasztalásából néhány *Német Or-
szági* Tudósoknak rövid le-írásokat, a' kik rész-
szerént *Magyar Ország*ból vették személlyes szár-
mazásokat; rész szerént *Német Ország*ban szület-
tek ugyan, hanem magyar származású Szülék-
től. — Azon Tudósoknak betses neveik, kik tu-
lajdon személlyekben szakadtak ki *Magyar Ország-
ról Német Ország*ba, így következnek:

Ambrosi, Evangelikus Predikátorságot foly-
tat *Berlin*ben. Nagy tudományával egyesített
kegyességéért, nem tsak a' maga Parochiája, ha-
nem mások előtt is kedves. *Liptó-Vármegyéből*
vette származását. Kedves Hazáján kívül lett
maradását, okozta a' félelem. Minthogy tudni-
illik szabadság-levél nélkül ment volt ki a' *Hálai*
Universitásba — mellyre ötet, a' tanuláshoz való
nagy kedve bírta; 's az akkori gyászos idők
kényszerítették: nem merte fejét reá vetni a' vissza-
jövetelre. Az Isten, néki szép megyét parantsolt
az idegen földön is; de a' Haza, egy halznos Fia-
t vesztett benne.

Hedwig, *Erdélyi* Fi, *Brassó* Városából való.
El hagyván születte földjét, *Pozsonba* jött, 's ott
folytatta tanulását darab ideig, az Evangyéliku-
sok' Oskolájában. Onnan *Zittaubá*, *Zittauból*
pedig *Lipsiába* ment, a' hol is Doktorságot nyert
az orvosi Tudományban. Belé kezdvén a' gyó-
gyításba, nagy hírü Orvos vált belőle; annaku-
tánna

tánna pedig a' füvekről való Tudománynak (*Botanica*) Tanítójává lett, 's különösen nagy érdemet szerzett magának az úgy nevezetett *planta cryptomágikák* körül tett Izerentsés vizsgálódásaival.

Oeser, *Pozsonyi* Fi. 1746-dik élfztendőben útazni indúlt. A' festésben való talentomi által hamar nevezetessé tette magát. Végre a' *Lipsiai* fe. tő Akademiának Igazgatójává lett. — Kiváltképpen való tehetséggel bír, a' historiai képeknek rajzolásában. Valamennyi képek szemléltetnek a' Sz. *Miklósról* nevezetett *Lipsiai* új Tempomban: mind az ő keze' művei.

Rhode, (némellyek *Stolterfufsnak* nevezik) *Beszterize-Bányán* született a' világra. Tizenkét élfztendő korában *Bétsbe* vitetett, 's ugyan ott neveltetett is fel. Azután *Göttingába* küldetett, holott néhány élfztendőt töltött tanulásban. — Tovább is szándékozott volna folytatni *Göttingai* lakozását; de olly szerentsétlenség érte, hogy bizonyos körülállások miá, egyszerre meg-fzünt a' számára való pénz-szállítás. Illy nehéz körülállásaiban, ama' nagy hirü, és igen jó szívu *Lichtenberg* Professzor és Tanácsos Úrnál talált hathatós segedelmet, ki is alkalmatosságot szolgáltatott nékie annyi pénz' szerzésre, a' mennyivel adósságait ki fizethette, 's *Berlinbe* utazhatott; holott is ugyan tsak *Lichtenberg* Úr' ajánlására bé vétetett az ágyúkkal bánók' (*Artilleristák*) Korpusába, *Tempelhof* Májor Úr által; kevés idő múlva pedig, a' *Mathésis*ben való jártasságára nézve, Hadnagy rangra emeltetett. Azóltától fogva egy munkát adott ki, mellyben a' híres *Karsten* mathematikus Könyveinek homályosabb helyeit világosítgatja.

Szel.

Szelletzky István, *Arad - Vármegyéből* való (ha jól emlékezek reá). A' *Braunschweigi* Gimnásiumban, Korrektori hivatalt visel. A' Fejedelelem előtt igen kedves: kit is ifjú korában a' *Lengyel* nyelvre tanított volt. — Egy jó Magyar Papságra, igen alkalmas személy volna.

Zach, Pést - Vármegyei Magyar Nemes. A' *Gothai* Hertzeg' szolgálatjában vagyon, Májori ranggal. Nagyon jártas az Egről való tudományban (*Astronomia*), mellyet annyira meg szeretett a' Hertzegnével is: hogy az, 500 tsillagok' elő-kerüléseknek idejét számolta ki a' múlt télen szerentséssen. Nehány asztronómiai Táblákat is botsátott *Zach* Ur világ eleibe. Mikor én nálla voltam, benn volt a' Hertzegi Palotában az Ég vizsgáló szobátskája; hanem ugyan akkor készült már számára különös ég-vizsgáló Torony-is egy hegyen, mellyet *Sehbergnek* (látó hegy) neveznek.

Zwanziger, Lötsei Fi. *Besztertze - Bányáról* *Pozsonba* ment tanulni, holott is minekutánna végezte volna alsóbb iskolai futását, *Greifswaldába* szándékozott, hogy az oda való nevezetes Universitásban, a' felsőbb tudományokkal is meg esmerkedhessen. A' mint utazott volna: tolvajok' kezébe esett *Lengyel Országban*, kik is ötet minden vagyonkájától meg fosztották. Egy nemes érzékenységgű *Zsidónak* szive meg esett rajta, 's *Danzig* Városába vitte magával, holott is olly példás könyörületességre indult eránta a' Tanáts, hogy annak költségén 3 egéssz esztendőket tölthetett *Lipszában*, a' *Filosofia* mellett, mellyben *Magister-séget-is* nyert; annakutánna pedig, *Bél András* Udvari Tanátsosnak, 's a' *Bétsi* Udvar' akkori *Dresdai* Követjének *Eszterházy* Grófnak segedelmek által Professzorságra jutott, 's a' Hertzegek' kisebb Kollégiomának Tagjává is tétetett. A' *Mathésisben*,
és

és Filozófiában szép nevet szerzett vólt magának. Most egy munkán dolgozik, mellyben a' *Kant*' Filozófiáját igyekezik táfogatni.

Magyar Szüléktől, de *Német Országban* vették házarmazásokat az itt következő 3 Tudósok, kiknél meg fordúlt *Engel* Úr:

Chladni, *Vittenbergai* Doktor. A' *Hármoni-
kának* új módját találta ki, és a' hangnak törvén-
nyeit (*leges soni*) leg több 's jobb tapasztalások-
kal fedezte fel; mellyre nézve híres is a' neve a'
Fisikában.

Horváth, igen érdemes és esmeretes Könyv-
áros *Potsdamban*. Az *Iffjúság*' tanítását tárgyzó
sok hasznos könyveket bocsátott világ eleibe. Ki
adta az egész *Prussz. Sereg*' különböző formaruháit
is festett rajzolatokban.

Vieland, *Lipszai* Professzor. Nagy dicsérettel
tanítja a' *Históriát*. Sok jeles munkákat is írt.
Ezek közzül való; *Dissertatio de systemate Civi-
tatum*.

A' *Királyi Tábla által hozott végzések*.

— — In *Causa Liquidum debiti Iosephi Gyulasy
contra Georgium Borothe* * D. Partem I. in
summa Capitali sub Nro. 4. neglecto Interusu-
rio occasione Executionis eruendo, & ex-
pensis florenorum 60. convinci.

— — In *Causa inrotulata Capituli Nitriensis
contra Consiliarium Carolum Majthényi* D.
Adjectis titulo prosecutae Appellatae 30.
florenis, eatenusque executione decreta,
refusione autem expensarum capitulo impo-
sita locum non habente, in reliquo Senten-
tiam procedentis Iudicii adprobari.

Die

Die 14. Maii In Caussa appellata *Apolloniae Petrik*, contra *Catharinam Erös Viduam Alexandro Vetteyanam D.* * Processu isto per transactionem terminato vltiorem Continuationem non recipiente Partem I. hoc Institutum absolui.

In Caussa appellata *Georgii Gomöre*y contra *Rosinam Boros Viduam Ignatii condam Bolla*, qua etiam Tutricem prolium &c. D. Adiectis titulo prosecutae appellatae 30. florenis & eatenus quoque Executione decreta, Sententiam procedentis Iudicii adprobari.

— — In Processu queruloso *Senioris Michaelis Zoltan* contra *Stephanum Perényi* 1. *Iosephum Mokcsay* 2. & alios 7. ordinis II. D. Adiectis titulo appellatae 30. florenis Sententiam Sedriae Comitatus adprobari.

— — In Caussa appellata *Petri Tekely* contra Comitissam *Annam Tolvaj* natam *Baronisam Péterffy*. D. Adiectis titulo appellatae 30. florenis Sententiam procedentis Iudicii adprobari. —

— — In Caussa appellata *Caroli Leitmeyer* Civis *Brunnen*ensis contra *Iacobum Marcus Iudaeum Szerediensem*. D. Sententiam Sedriae Comitatus adprobari.

— — In Caussa appellata liquidi debiti *Iosephi Lehotzky* contra *Barbaram Bérey* Petro *Ieszenskianam* Viduam. D. Adiectis titulo appellatae 3. florenis Sententiam procedentis Iudicii adprobari.

— — In Caussa appellata pauperis *Catharinae Bocza* Viduae *Pauli Epele*, contra *Catharinam Epele*, *Stephani Szax* Consortem. D. Actione Partis A. pure ad desumptionem vinculi erecta, illo autem in casu remissionis domus facto proprietarii interuentae

tae locum non habente Partes II. absol-
vi.

Die 16. Maii In caussa appellata inrotulata Co-
mitis *Friderici Patatits* qua defuncti A. Epi-
scopi Coloczienfis Adami condam Patatits Le-
gatarii contra *Emericum Latkovits* D. Ad-
iectis titulo proscutae Appellatae 30 florenis,
et eatenus quoque executione decreta Sen-
tentiam in reliquo procedentis Iudicii ad-
probari.

— — In Caussa violentiali *Fisci Regii* contra
Susannam Betlen Comitissae *Samuelis Teleky*
Conthoralem, et *Ioannem Huszar* Prouiso-
rem D. Poena tantum violentiae, & trium
adsumptorum homagiis adiudicatis, Fisco au-
tem Regio quoad reliqua non appellante
sententiam sedriae Comitatus correctio erro-
re calculi, & conuictione ad 220. florenos
adprobari.

— — In Caussa appellata *Rosaliae Horváth*, *Si-
gismundi Jankovits* Viduae contra *Josephum*
Toronyi & *Georgium Hube*. D. Sententiam
procedentis Iudicii adprobari.

Die 17. Maji. In Caussa novi Iudicii *Caroli Dobay*
contra nonnullos *Possessionis Berkö* Comitatus
Sárosltienfi ingremiatae Incolas.

Másfel árkust küldünk az Újságból.

Költ Bétsben, Máj. 24-dik napján 1791.

